

A NYITRAI CSILLAGVIZSGÁLÓ

Elérhetőségek:

Levelező cím: Hvezdáreň pri KOS v Nitre, Fatranská 917, 949 01 Nitra-Chrenová

Telefon: 0911 540 016

Email: jana.ondruskova@kosnr.sk

Info: Mgr. Jana Ondrušková

Web: <https://www.kosnr.sk/oblasti/astronomia>

FB: <https://www.facebook.com/astronomia.nitra/>

GPS: 48.3086885711273, 18.1094784730163

Történelem:

A szlovákiai ismeretterjesztő csillagvizsgálók zöme a csillagászati szakkörök tagjainak igyekezete és önfeláldozó munkája, sokszor befolyása nyomán keletkeztek a múlt század második felében.

Ez alól a Nyitrai Csillagvizsgáló sem kivétel. Egy lelkes amatőr csillagásznak, Eugen Titkának és társainak több éves igyekezete után 1956-ban megalakult az első csillagászati szakkör Nyitrán. A szakkör folyamatosan új tagokkal bővült. Közéjük tartoztak: doc. RNDr. Ivo Zajonc, CSc., Ing. Karol Králiček, Ing. Dezider Gráčik, Ladislav Oravec, Ing. Michal Hušek, prof. Antónia Zajoncová, Antónia Oravcová, Anna Jurášová és sokan mások. A szakkör tevékenységét segítette a Nyitrai Energetikai Üzem szakszervezete és a Kultúra és Pihenés Parkja. Az utóbbi egy helyiséget is a rendelkezésükre bocsátott. Sajnos más szakkörök is használták és nem felelt meg a szakkör elvárásainak, ezért más partnert után kellett nézni.

1962-ben a csillagászati szakkör a Mezőgazdasági Főiskola engedélyével a Mladost kollégium tetején észlelőhelyet és klubhelyiséget alakíthatott ki. Az Ógyallai Népi Csillagvizsgáló akkori igazgatója, Dr. Ladislav Valach távcsövet kölcsönzött a szakkörnek, ami tovább bővült a főiskola hallgatói sorából és így már észlelésre is volt lehetőségük. Több mint két évtizedig aktív megfigyelő tevékenységet végeztek.

1970-ben megalakult a Szlovák AmatőrCsillagászok Szövetségének helyi szervezete (Slovenský zväz astronómov amatérov - SZAA), aminek elnöke doc. RNDr. Ivo Zajonc, CSc. és titkára Eugen Titka lett.

1973-ban Nyitrán is létrehozták a Járási Csillagászati Kabinetet (Okresný Astronomický Kabinet) a Járási Művelődési Központ mellett. A JCSK vezetői: Ing. Peter Ragas, később Mgr. Peter Poliak, akit rövidebb időre Mgr. Gabriel Sýkora és Mgr. Mária Záborská helyettesített. A kabinet segítői szakkörvezetők, előadók a csillagászati szakkör tagjai voltak.

1979-ben kezdődött az akkori Járási Művelődési Központ új adminisztratív épületének építése. Jó lehetőség adódott az épületben az eredeti tervek módosításával a mai csillagvizsgáló kialakítására. A csillagvizsgáló 3,9 méter átmérőjű kupolája alatt Ing. Vilém Gajdušek (optika) és František Kozelský

(mechanika) 135/1760 mm refraktora lett a csillagvizsgáló főműszere. Az észlelőhely 1983-tól áll az érdeklődők részére.

2000. október 15-től a Csillagászati Kabinet Nyitrai Csillagvizsgáló néven a Szlovák Központi Csillagvizsgáló kihelyezett munkahelye lett. Az intézmény vezetőjévé Mgr. Peter Poliakot nevezték ki.

Az csillagda 2014-ben a Nyitrai Kerületi Népművelési Központ hatáskörébe került. Nem hivatalos neve: Nyitrai Kerületi Népművelési Központ Csillagvizsgálója (Hvezdáreň KOS v Nitre). Vezetője azóta Mgr. Jana Ondrušková.

Az előadásokat, bemutatókat külsős szakképzett munkatársak végzik, akik a csillagászati szakkör, ill. a Szlovák Csillagászok Szövetségének (Slovenský zväz astronómov - SZA) tagjai.

Tevékenység:

- Csillagászati és űrkutatási ismeretterjesztés
- Csillagászati szakkörök tevékenységének irányítása
- Csillagászati szemináriumok, előadások, bemutatók, gyakorlatok, csillagászati esték, csillagászati napok, versenyek, kiállítások szervezése
- Nappali és éjszakai észlelések

Tudományos és kutatói tevékenység:

- A csillagvizsgálóban a Nap fotoszférájának észlelésével foglalkoznak

Látogatási napok:

A Nyitrai Csillagvizsgálóban nincsenek hivatalos látogatási időpontok. Csoportos látogatások az intézmény vezetőjével való egyeztetés után lehetségesek, mivel erre a célra nincs állandó alkalmazottjuk.

A tervezett előadások és bemutatók jegyzéke, helyszíne és időpontja megtalálható a Nyitrai Kerületi Népművelési Központ honlapján.

Távcsövek:

A csillagvizsgáló főműszere a már említett 135/1760 mm refraktor. Ezenkívül a bemutatókhoz több hordozható távcsővel is rendelkeznek.

Kiadványok:

RNDr. Ivo Zajonc, CSc.: Stavba amatérskych ďalekohľadov a fotokomôr, SÚAA Hurbanovo 1976

Szerkesztette: **Molnár Iván**

Felhasznált és ajánlott irodalom:

Mgr. Peter Poliak: Astronómia v Nitre – história a súčasnosť, SÚH Hurbanovo 2016

Képmelléklet:

A közölt képeket a Nyitrai Csillagvizsgáló vezetője bocsátotta rendelkezésünkre.

Nyitrai csillagvizsgáló, észlelés közben

A csillagvizsgáló főműszere 135/1760 mm refraktor

A Nap megfigyelése

A Nap megfigyelése

Éjszakai megfigyelés

Astro klub KOS Nyitra

KOS Nyitra, előadás

Beszélgetés híres űrhajósokról

A csillagoknak szükségük van a sötét égboltra